

آدی بلوچی شاہری

لوک
میر مٹھان مری

وفاقے حکومتے وانگے وزارتے نصابے سیرنگے گوہ

بلوچی ایڈمی کوٹھ

عمری بلوچی سٹاپری

میر مٹھا خان مری

گندچارکنوچ

آغا میر نصیر خان : عزیز محمد بگٹی

صاحبی عبدالقیوم بلوچ : انور ساجدی

بلوچی اکیڈمی کراچی

کلیں حق پہ بلوچی اکیڈمی کوئٹہ

بلوچی اکیڈمی کوئٹہ	چھاپ کنوڑ
قلات پرنٹنگ پریس کوئٹہ	چھاپ چاہ
۱۹۸۲ء	سری دار
یک ہزار	سیکڑ
۴ روپے	ہیا
محمد عارف	کتابت

عہدی بلوچی شاہری

بلوچی بے حد باز کہنیں زبانی - بے سوب و بلوچی ۶
 ادب دے باز کہن او قدیم انت - گیدی قصو، ڈیہی صوت
 او بتل کہنیں ادب ۶ بہر انت - اولی و ختال - بلوچانی
 گیشتر مالداری ۶ پیشخ کھت یا ہماں جاگہاں کہ آن رست
 اش کشت و کشار ۶ کار کھت - مال داریں مردوم یک
 جاگہ ۶ نہ نشنت - ہر ہندے ۶ کہ ہزد میش یا ڈیہی مال
 پر ریم یا گاہ دست کپت ، دق مکت دگان زرت مودا
 شنت - ہمانکہ بلوچان را خانہ بدوش گھشت - گوٹڈ گونڈیں
 جبرانی سرا یک قبیلہ ۶ دہی ۶ گوں جنگ کھت او ہے
 زنجیں جنگ سالان سال ہلنت - ہے پیہیں حالتانی اندرا، بلوچان
 نیں وانخ و زانغ پورا دگوش کھتہ او نیں کہ وانغ پر - انتظامے

دے است اٹ - ہانکہ بلوچی ادب ۶ مزین بہرے زبان
 بیشہ - البت مردمان گیدی قصو، صوت، مثل او شیئر، ون زوان
 یات داشته غنت - او یک نسل ء ترا دجہی نسل ء داں
 بیغنت - او ہے ڈولا حاضرین عہداواں رستغنت لیکن کہنیں ادب
 نزل کہ شیئر مکھ پڑھ ء لاف ء نیاتکہ -

بلوچی ادبی کتاب داجہ کمالان گچکی ء مکھشہ - ہے یک قلمی
 کتابے - ہے قدیم قلمی کتاب، برٹش میوزیم لائبریری لندن ء
 لان ء فارسی ء قدیم کتاباں گوں ایراث - ہے قلمی کتاب، بلوچی ء
 کہن ترین نثر ء کتاب انت - ہے کتاب ۱۸۶۱ء مس، ایچ
 ایچ ہڈن نامی انگریزے جنین ء ترا برٹش میوزیم پارا ہے
 ہاگرے جیٹہ - ہے کتاب بلوچی زوان وستاد بیغا ہے باز
 شریں کتابے - ہے کتاب ء مس نوز وستاد بیونھاں ہے ہاڑیں
 لوز مکھشیا انت - او ہواہناتی مینا سہر لوز ء سربرا فارسی
 لاف ء مکھشیا انت - ہے کتاب ء مس کمالان گچکی ء
 کڑوے فارسی گال دے استنت - ہمیشاں ترا ظاہر بیت کہ آہیا

فارسی لان ء کھیں باز شاہری دے کھٹ۔ کتاب عربی خط
 لان ء کھشیا انت۔ بلوچی ء ہواں لوز کہ عربی لان ء نیست
 انت۔ چھوکر ٹ، ٹ، ڈ، ہج، گ، وغیرہ ہمیشانی پارا آہیا
 جدائی نشان جتغت۔ ہے کتاب ء رسم الخط بلوچی زوان
 ء کلاں ترا قدیم ترین خط انت۔

بلوچی زوان ء نشر ء دہی کتاب "بلوچی نامہ" ۱۸۸۱ء
 مس لاہور ء چھاپ بیٹہ۔ ہے کتاب لالہ ہدیو رام ء کھشہ
 کتاب فارسی خط ء لانا انت۔ او بلوچی زوان ء ہیل گرغا پہ
 کھاری کتابے۔

۱۹۱۰ء کلکتہ ء من یک انگریزی او بلوچی لغات ء
 دے چھاپ کھنے جیٹہ شیمزو رند مزین مدتے چپت ء
 محلا گوستہ۔ آخر درخانی مدرسہ ء عالماں بلوچی زوان ء راکھ
 پڑھ ء لان آرغے مزین جہدے کھشہ۔ درخان، ڈھادر۔
 ء نزیجا یک کسانیں دسم ء نام انت۔ ہمیزا بازی مزین
 نایں دینی عالم پیدا بیٹو گوستغت۔ ہے عالماں بلوچی کھشنا

ۛ عربی رسم الخط ءُ ثا کھار گپتہ ۔ ہے خط ، کمالان گچی ءُ
 درکشغیں رسم الخط ءُ دیم شتغیں صورتے ات ۔ ہواں بلوچی ءُ
 لوزگہ عربی لان ءُ انت ، درخانی مدرسہ ءُ عالماں ہواں روزانی
 پارا چھو کہ ٹ ، پج ، ژ ، ڈ ، ادگ ءُ پارا ت ، ج ، ر ، د ، اد
 ک ءُ شیرا یا سربرا ، لوزیں نشان جھٹو بلوچی ءُ ایکیں حزن
 جوڑ کھتغنت ادہے خط ءُ لان ءُ بازیں نظم و نثر ءُ
 کتاب لکھتغنت ہے دینی کتاباں ثا سوا ، کلام اللہ شریف ءُ
 بلوچی ترجمہ دے لکھتو ، چھاپ و شنگ کھتہ ۔ درخانی مدرسہ ءُ
 بلوچی کتاب موڑی ءُ کار بیٹو ، ناپید انت لیکن قرآن حکیم ءُ
 بلوچی ترجمہ دانی دے موجود انت ۔

پاکستان جوڑ بیغا ژارند ، بلوچی ءُ را ، تحریر لان ءُ آرنے
 مزین جہدے کھنے جیتہ ۔ کراچی ریڈیو ءُ ثا رند کوٹہ ریڈیو ءُ
 ثا خبرانی شنگ کن بیٹہ ۔ ریڈیو ءُ گذرانی پارا ۔ دانذہ این دنیاں
 بلوچی ءُ را علمی اد تحریر زدانے جوڑ کھنغ پلوا پلیوں دگوش کھتہ ۔
 ہمیشی ءُ ثا سوا مولانا خیر محمد مذوی ءُ کراچی ءُ بلوچی لان ءُ

البلوچ نامیں ماتھا کے کشتہ - ہے ڈولا داڑھ آزاد جمالذینی بلوچی لاف
 ء ماتھا کے کشتہ - بلوچی لوزانک ء دیمردی راہ درگیتکہ - ۱۹۶۳ء
 کوٹہ ء اُلس بلوچی داڑھ امان اللہ کچکی ء چم داری شیراٹنگ
 بیخ شروع پیشہ - داڑھ عبدالکریم شورش ء حاتا ک " ذکیں دور "
 ماتھا ک زمانہ بلوچی ء بلوچی زنان ء پیشرفت ء پہ تاریخی کھارے
 کھتہ - بلوچی اکاڈمی کوٹہ ، لوزانک شنگی سنگت او فاضل اکاڈمی
 ء عہدے تالش ء کھڑنت۔

تل دالار ادگیدی قصودے بلوچی ادب ء مزین بہر انت
 لیکن بلوچی داناک او شاہری پیا ، پیڈنی و خاں ، مثل او گیزی قزو
 دے تحریر لاف ء نیا تکنت۔

مثل صدانی صد سالان ترا جناں مھینڈاناہنٹ - مثل
 زیند ء بارو ء مڑداتی بخرہ آنی نتیجہ انت مثل بلوچانی
 ہیل و عادت ، راو رند ، دور و دستور او راچی زیند ء
 پیش وارنت - بلوچ توکلی ، وفادار ، بہادر ، سخی ، ننگ دوست
 او دیر گزین قومے - بلوچی مثل دے مارا ، بلوچانی زیند

ہے پہناڈاں پیش دارنت جہلی مثل بلوچانی ہمت و توکل و دس پرار
دینت -

(۱) استی نیستی برات دگبار انت -

(۲) استی ء کلا کھن نین نیستی و غم ء کھن

(۳) اندوان ء ہور گورنت، مولا دانان باز کھنت

(۴) آنکہ رذانی نصو انت، کاشغان کھنڈ ء نویش

(۵) سرسلامت، ٹوپی بشار

(۶) شفت کھیٹ، شام ء کھاریٹ

(۷) کارکن چھو کلام ء بورچھو واڑہ

(۸) مرد قلاتاں پہنتے بندت

(۹) ساجان دیرین، یک شفتے راہ انت -

(۱۰) سرچھی کھنے جید ء روزی ملیٹ پیلہ ء

جہلی کھردے مثل بلوچانی غیرت و بھر مڑائی ء پیش دارنت -

(۱) سنگ وٹی ہنداگران انت

(۲) کم سیال ء ترہ گم سیال جوان انت

- (۳) سیال کہ سکھیں دے جنگ دیغ حقیں
- (۴) دست دل دٹی۔ امبرال، آہنیا تفرخ بھی نے
- (۵) منٹاں جنگ دوستیں مزاری برات ء زنت۔
- (۶) تھے کہ منی برات ء نوے، من دے شفاقی ء نواں
- (۷) چاکر بلوچ ء مستری، من دے بڑی مڑدے نیاں۔
- (۸) شف کہ تھاریں دے مات و گہار سہرا انت۔
- (۹) آں مڑد کہ ہہاں بادٹھاں۔ نیم روشاں نہ ریشنت ویا واں۔
- اے مثل وفاداری ء درس ء دینت۔
- (۱) تاس ء آف بور، سارے وفاکھن۔
- (۲) سال رونت و گال کہ شتنت۔
- (۳) آں مڑد کہ شہرائی درنت، جوراں ضرور بہر ء کھنت۔
- (۴) یارہواں انت کہ دلما یار انت۔
- (۵) پھکوگو کندت پھکوگو گورگیر گندانٹ۔
- جہلی مثل سخادت او دادن ء جوذغاں ظاہر کھنت۔
- (۱) مہان اے نہ بارٹ، حانے بارٹ

(۲) داذاں ہواں مُردِ ءِ دینت کہ داذاں دیاناں آکھنت

(۳) آناں آذارِ دارنت، دیباں سادی کھلانڈ

(۴) مں داُناں بندِ ءِ نواں - بند بیٹھے مرٹوے نیاں

ہمیرنگِ ءِ بیرگرغ، باؤٹ یا ہمسایہ ءِ خیال داری کھنغے

بلوچانی کہنیں دودانت درہ ءِ سون زوش بلوچانی - چھورو دیراک

غورانی رہیرگرغ کست و کینغ ءِ نتیجہ انت - ہے بانڈ

بلوچانی تب اے کال و مشلاں ژا ظاہر بیٹ کہ

مٹے تھی حیرہواں - روشِ ءِ بیٹ کہ گوغان زیں روڑ زہینت

باؤب ءِ باورِ ءِ بالاپج گھشتی کہ!

آں مرڈ کہ بہنت باؤٹھاں

نیم روشاں نہ رشینت و ماواں

مشلاں ڈولا، گیزی قصودے بلوچی ادب ءِ یک مرتیں نہر

لیکن پیشی دختاں ہے بہرے مخزیر لانِ ءِ نیاختہ - بلوچی گیزہ

قصوان لانِ ءِ ماگندوں کہ نیخی او بڑی ءِ قوت یک رہی ءِ

گوں جنگ دیاناں پھیذا غانیت - کیزی قصوانی لانِ ءِ دے

جن او وانگ نانک ڈولیں کرڈار، بڑی ۽ قوتانی نشان انت
 او بڑی ۽ ہے نمائندہ بنی آدم ۽ رازل فزبان رسالینغے
 جہد ۽ کھنت لیکن دہی ینمغا نیخی او جوانہ ۽ کردارے
 موجود انت چھو کہ بزرگ، پھقیر، درویش، پری او پریشینگ وغیرہ
 ہمیرنگیں کردار بنی آدم ۽ مدت دمک ۽ پہ کھانت او بڑی
 ۽ طاقتاں را پردش ۽ دینت۔ او انانی زیند ۽ وشال
 دشا دکام کھنت۔

کیدی قصواں ژا اے حالور ظاہر بیت کہ بلوچ استان ۽
 را ادیلی دختاں ژا اے حالور سرا یقین و باور انت کہ نیخی ۽
 قوت، بڑی ۽ قوتناں ژا زور آور انت۔ ہوانکہ نیٹ باقی
 بڑی لیو ۽ برائینی او نیخی سوب ۽ کھیت۔

گہذی قصو اگر یک ینمغے ۽ بے انصافی او بے نرواری غلام
 ۽ جنگ و جہد ۽ درس ۽ دینت، تہ دہی ینمغا وطن دوستی
 ۽ راہ ۽ دے نشان دینت او ٹریہہ و ملک ۽ دیپانی پارا،

قربان و دگ و دے ڈسنت۔

گیزی قصو، نرد و بھڑی بھڑاڈاڈا و پیشرفت و حال و
 بیاں کھنت اد اے ڈس و پار و دینت کہ راج و اُس و جہلی
 پتو و مردم دے وٹ سوچ و زانت او سمہت و توکل و
 زور و گوں، جاہے بادشاہی وزیر او صلاح کار و مفسو و سنت
 او جاہے مزن مری شامانی تحت و تاج و پھلنت، مزد پورنت
 او زوروم و پیرا، بلوچی گیزی مقصوانی یک روژنائیں پہنادے
 پیڑی و خاں مثل او گیزی قصو دے لکھ و پڑھ و لان و
 نیانکھنت، البت بلوچی اکادمی کوٹہ و سجلی و بلوچی بتل او گیزی
 مقصوانی سرا کھڑدے کتاب چھاپ و ٹنگ کھنت۔

قدیم شاہری، قدیم بلوچی شاہری دے ہے حال انت۔

گیستی صدی و اول سراں مسٹر لانگ و رمٹھ دینز آئی سی ایس
 وٹ لوکری و دخت و ہاں مردماں ٹرا کہ آہناں را بلوچا
 کہنیں شیریات اتنت، رومن خط و لان کھنت او

ہے شیر نزارتو ۱۹۰۶ء میں، پاولر پوسٹری آف بلوچیز ۶
 نام ۱۹۰۶ء ایک کتاب ہے، لندن ۱۹۰۶ء میں چھاپ دشنگ کھشہ۔ ہے
 کتاب حاضرین و نعتاں کھشہ ۱۹۰۶ء ناپیدات۔ میر خدا بخش مر۱۹۰۶ء
 ہے کتاب اردو خط ۱۹۰۶ء لات ۱۹۰۶ء بزل کھشہ او شیئرانی اردو
 ترجمہ ۱۹۰۶ء گوں "قدیم بلوچی شاعری" ۱۹۰۶ء نام ۱۹۰۶ء سرا چھاپ
 کھشہ۔ ہے۔ ڈولا کہنیں بلوچی شاہری کارو بیران بیٹھاٹرا پچائیتہ
 بلوچی ۱۹۰۶ء کلاٹرا کہن تریں شیر "بلوچی حسب و نسب"
 شیئر خیال کھنے جیٹ۔ ہے شیئر اے گالاں گوں بگیشربیتہ
 شکر الحمد اگزاراں بادشاہ ملک ۱۹۰۶ء دینیں
 تھی جہاں مارخ و گل ۱۹۰۶ء بی ایک گوشتی اردو کیں
 ہرچنت کہ ہے شیر پیشتری گال باز کہن و قدیم انت لیکن رذی
 شاہراں دے، وٹی قبیلہ آئی بارو ۱۹۰۶ء بشیر ۱۹۰۶ء میں کھڑدے گال
 اداد کشفنت۔

شہہ کلاں ۱۹۰۶ء۔ بلوچی شاہری ۱۹۰۶ء سٹ زائیتس تاریخ میر چاکرہ

عہدا ژا (۱۶۸۰ء) ء ژا رال بیت لیکن میرچاکر ء عہدا ژا
 پیشتر دے دو نامی این شاہر پیدا بیٹو گوستغنت - پیڈی دتھان
 اول او مستری شاہرے بیٹو گوستہ جو انسال بگٹی ء پیرادار
 کہ بلوچی زوان ء کلان ژا جواں ترین او مستری شاہر شہ کلان
 ات چھو کہ شاہرا گوشہ -

آسے کلان ء پالٹہ
 شہ عیسی ء دست تاختہ
 جام درک ء پھر پھو کتہ

لیکن اسے بازارماں ء حاورے کہ شہ کلان ء گنتار زیان
 بیغنت او آہنی ء درپ گنتار مروشی ناپید انت -

شہ عیسی ء جام درک ء دتی یک شیڑے لاف ء شہ عیسی بالٹہ
 ء گوشہ کہ ہر

آسے بالٹہ عیسی ء
 مارے پہ ہوارے نشتون

شہ کلان ءِ ترا رند ، شہ عیسیٰ ءِ بلوچی ءِ مستری شامہ خیال
 کہنے جیٹ لیکن شہ عیسیٰ ءِ گال و گپتار دے کار و بیان
 بیتغت ۔ البت کھڑے گال کہ راصل بند انت شہ عیسیٰ ءِ
 گپتار گھٹے جنت چھو کہ اے گال :-

درشک ءِ پل صراط ءِ رستہ

لامب ءِ دوڑہ ءِ دیپان انت

لاچے من بہشت ءِ لاف ایں

لیکن ہے گالانی زوان ، ظاہر یا پیڑی و خانی زوال نہ انت
 ہوانکہ ہے شیراں راشہ عیسیٰ ءِ گپتار خیال کھنخ درست نہ انت ۔

میر چاکر رند ۔ میر چاکر رند میر شہک ءِ بگویی بچھ ات۔
 بازی روانسانی روء ءِ میر چاکر سیتان ءِ مس زابل نامیں ہندک
 پیدا بیٹہ لیکن گیشتری تاریخدانانی اے حالور سرا اتفاق انت
 کہ میر چاکر ۱۲۵۱ھ ءِ مکران ءِ مس کولواہ ءِ نزیخا آشال
 نامیں یک کسانیں و سہے ءِ پیدا بیٹہ ۔ میر شہک ءِ راج

د ابستان ء بگوں صلاح د سوج ء رند وٹی حیات ء میر چاکر
 را پھاغ بستہ پھیکہ پیری سوت ء میر شیبک تندی کار
 ہلائیغ ء کیفائنت - ہوان روشن کہ میر چاکر ء را سرداری
 پھاغ رستہ آہنی عمر چھل سال ، ء کاس ء اث -

میر چاکر ء رند و لاشار ء لشکر نزارقو سری لسبیلہ گینت
 لسبیلہ ء گرغا رند خان سرا حملہ کھتہ - خان ء علاقہ ہوان
 و خان قندہار ء حاکم کا کو شیرجان ء دست ء شیرا اث - خان
 ء گرغا ژا رند آہنیا ہے ڈیہہ دہمی برا ، نوشیروانی آن دست ء
 داشتہ -

میر چاکر ء حال رستہ کہ قلات میر عمر میروانی ء گیتہ - آہنیا
 قلات سرا ایش کھتہ - میر عمر میروانی جنگ ء من کش
 جیتہ - میر چاکر ء وٹی ناخو میر مندو قلات ء نائب مقرر کھتہ
 او درہ مولا بولان ء راہ ء کچی پلوا دیم داشتہ او سیوی ء
 حام نندہ ء بھوزال را پرورش داتو سیوی گیتہ او سیوی ء
 من یک مزین قلعہ اے جوڑ کھتہ -

ہے غاظرہ ء راجہ ء ایک مردے ء ایشہ جہاد ء مع
 کُرت او مات دپت ء خدمت ء حکم دات ۔
 مات دپت ء خدمت ء گن بہر و محبت ء پکن ات او
 ایشی ء را وئی آخرت او اے دینائے واسطہ نیک بختی او
 دشنامی بزانہ ۔

ہر نیکیں اولاد کہ وئی مات دپت ء را گن بہر و محبت ء
 پاریت خدائے کریم آئی ء را حج ء ثواب ء دنت ۔
 حدیث شریف انت کہ

یک مردے ء شر ء بنی ء سوال کرت کہ " اے اللہ
 ء دست !

اگ یک مردے روچ ء تھا خدا دار اپنہ پکنت آئی
 ء را خدا حج ء ثواب رسیت ؟ "

خدائے دوست ء جواب دات ۔ " خدائے دل نہ تنگ
 انت او نہ آ ء کبوسک ء ۔ آ ء رحمن او رحیم انت ۔ آ ء
 خدا دار حج ء ثواب ء دینگ ء اختیار ء

داریت (مسلم)

ہشتی پنت ء گو شہدارت کہ مات د پت ء فرمان برداری
 گون دل ء پکن رات۔ اگہ شہ پیری مات د پتاں چیزے زیانی
 ہم بہ بیت تہ پیشانی ء را کہ پرخ کنگ ء ضرورت نیست
 افانی ہما رنج ر خواریمان یات دارگ لوٹیت ہما کہ
 شہے رودینگ اد مزن کنگ ء وعدہ ء آواں زرنگت۔

چہیں دہہ ہم کائینت کہ پیری مات د پت اپنہیں حکم دینت
 کہ آء مٹی اد شہے تب ء خلاف بنت۔ بے شہ صبر و تحمل
 کارگرگ لوٹیت۔ آدانی گوئیگیں احسانانی خیال ء دارگ لوٹیت
 حضرت ابوسعیدؓ ء گوشگ انت کہ شہ مین ء یک مرد

رسول ء کریم ء خدمت ء حاضر بوت حبر ء سادقا رسول
 پاک ء چرا مردم ء سوچ کرت کہ " مین ء تمی کسے است
 انت " آئی جواب مات " منی سر صدقہ۔ منی مات د پت است
 انت " رسول کریم ء پدا سوچ کرت کہ " آواں ترا اے جاگہ
 آئیگ ء موہ داتہ "

آئی جواب دات " نہ واجباً - من شبہ آداں سوچ نکرت ءو
 رسول ء کریم ء فرمائینت - برد - جلدی برو - شہ مات دپت ءو
 موکل بگر - آگہ آداں موکل نذات - گڈاں آداں خدمت ءو پکن
 " آداں گون ءو نیکیں سلوکت ءو پکن "

شما ! ذن مات دپت ءو فرمان برداری ءو قدر ءو کیڈ
 چرے جروء جت کنت کہ یک مردے شہ صداں میل
 در ءو منزل جنان ءو کیت کہ جہاد پیہیں شری کار ءو شریار
 بہ بیت - شہ نبی کریم ءو دین ءو سر بلندی ءو جہاد ءو سوہ ءو
 پگیت - بے نبی کریم آئی ءو راہے حکم ءو دنت کہ مات
 دپت ءو سوہ ءو مرضی الہی انت -

حضرت عباس ءو قول انت کہ نبی کریم ءو پرمان انت کہ
 بر مردم ءو کہ دق مات دپت ءو خدمت گون قرآن حکیم ءو
 حکم ءو کورت تہ آئی واسطہ جنت ءو دوئیں دروازگ ہاچ
 بنت - آگہ یکے ءو خدمت ءو کورت تہ یک دروازگ ءو
 ہاچ بیت -

یک صحابہ ؓ سوچ کرتے کہ یا نبی صلعمؐ اگر مات دیتے گون اولاد ؓ ظلم و زیادتی پکھنت گدال چون بیت نبی کریم ؓ فرمائینت کہ اگر ظلم و جور بکھنت ہم اولاد را اٹ کنگ ؓ ہم موہ نیت آء آدان خدمت ؓ پکھنت اولاد ؓ سر مات دیت ؓ ادب فرض انت۔

نہمی سکین ایش انت کہ مات دیت ؓ دتی مال و ملک وارث رزانت۔ پر دتی مات دیت ؓ گون دل ؓ خب ؓ خرچ بکنت۔

قرآن ؓ کریم ؓ تہا رب ؓ حکم انت۔

” اے رسول مملوک شہ تر سوچ کنت کہ ماچی خرچ پکھنت ایشاں بگش ” ہر حال ؓ کہ شما خرچ کنت۔ آئی تہا شہ رستل زیاست حق شہ مات دیت ؓ کنت۔“

یک قصہ ؓ گوشیدارت کہ یک روپہ ؓ یک مردے رسول کریم ؓ خدمت ؓ حاضر بوت اد دتی دیت ؓ گود شکاست ؓ بنا کرت۔ گوشت ” ہر وہیکہ منی پت ”

مرعی بیت آء منی مال او دولت آء خرچ کنت

رسول آء کریم آء آل بیت آء را لثمائنت۔

رسول آء کریم او دگر صحابیوں دیست کہ یک نیزدریں بے توانین

او لاگری مردے دتی لثمہ آء ٹیک دیا پیداک انت۔ واجہ آء

چرا پیرہ مرد آء سوچ کنت تہ ضعیف او عاجزی مرد آء

جواب دات۔

یا رسول اللہ! منی سرچ شما قربان انت۔ جر ایش

انت کہ یک زمانگ آء ات کہ منی اے زہگ بے توان ات۔

نزور دے داک ات او لاچار دے دس ات۔ من ورنہ۔

طاقتور او ہستکار اتن اے دست خال۔ نیست کار او پرج

مزانٹ ات۔ آء دھد آء من کدیا او پرج برچریشی دتی مال

د میراث آء را۔ دتی روزی او زنان آء چیرندانت۔ بے

مردیجا کہ من نزور۔ بے دس دلاچار کم تو ان او نیست کارن۔

منی اے زہگ دتی مال آء شمن۔ چیر دنت۔

پیریں مرد آء اے دلپدریں حیران آء گوشدارگ آء

رند واجہ رسول ۽ کسیم رحمت اللعالمین ۽ چھاں چہ ارس
 بوتنت واجہ ۽ پیر مرد ۽ پنج ۽ ینمگ ۽ دیم تہنت
 گوشت کہ۔

” تو اوتھی مال ہر ددک تھی پت ۽ گنت ۽
 وہی سکین ایش انت کہ اگر مات دپت مسلمان نیست
 انت۔ پد اہم آدانی گون ۽ ادب و شرپ ۽ سلوکت کنگ
 لوٹیت آدانی خدمت کنگ ۽ پوج وڑین مسقی اور کاپی ۽
 کنگ تلوٹیت۔ ہاں۔ یک جبرے خیال دارگ سکت الہا انت
 کہ اکہ اء و شرک اور گناہ ۽ حکم ۽ بدینست تہ آدان حکم
 منات تلوٹیت۔ اے بارو ۽ قرآن حکیم ۽ حکم ایش انت کہ
 ” اگر شے مات دپت اے حکم ۽ بدینست کہ شتا گون
 منا شریک ۽ جوڑ پکن ات تہ شے فرض انت کہ شتا آدانی
 اے جبر ۽ مزور ات۔ ہلے دینائے زندگانی ۽ شے سرا آدانی
 خدمت فرض انت۔“

حضرت اسمائہ گوشتیت کہ ” رسول اللہ صلی اللہ علیہ وسلم

دہد ء۔۔۔۔۔ منی مات منی لوگ ء آہت۔ آء وصدء
منی مات مسلمان نبوت۔

من شہ بنی کریم ء سوج کرت کہ منی مات منی لوگ ء
آہت ء۔ من گون آئی ء چھی پیمیں سلوکت ء بکناں " چیا کہ
آء انگت مشرک انت۔ رسول کریم ء گوشت کہ تو آئی
گون ء ادب او عزت ء سلوکت ء بکن " (بخاری)

وقی مات وپت ء واسطہ ہر دہد نیکیں دعا کنگ لوپت۔
چیا کہ آوانی بازیں تورہ واحسان شہ سرا است انت۔ اللہ
ء پرمان انت کہ " دعا پکن ات کہ پدر در دکار شہ مات وپت
ہر دوکانی سرا رحم پکنت اپخش کہ اے ہر دوکان کسانى ء
منی سرا رحم وشفقت گرتت۔ " ایٹی متبل ایٹش بوت کہ تو
آوانی کنوکیں احسان و تورہ ء سوب ء آوانی واسطہ بخشش
لوگ ء اے۔ انسان وقی مات وپت ء تورہ و ہسڑ
بدل ء اصل دات نکنت۔

کودک ء دہد ء کہ انسان بے دس و لاچار انت ہے

مات ردت گون دل ء بے تو اینی اد گشت د بدست
 اے مکر ء را گون وقی دل د جگر ء دار انت - مزین کننت
 روزی کما اینگ ء لائق جوڑ کننت - وقی شپ ء راب
 اد دوپے ء آرام ء نرمان کننت حق ایش انت کہ ایشان
 واسطہ ہر چکسین خدمت کہ کنگ بہ بیت کم انت۔

مات ء خدمت ء خیال ء شہ پت ء زیات کنگ
 لوٹیت چیا کہ مات عاجزگ انت - شہ پت ء زیاست بے وی
 اد زور انت - ہے خاطر ء دین اسلام ء مات ء حق
 راشہ پت ء زیاست گوشت ء - حکم ء باری تعالیٰ انت کہ
 " من انسان ء رامت د پت ء گون ء شری ء
 حکم دات ء - چیا کہ مات ء زہ ماہ گون زحمت ء ایشی ء
 را وقی لاپ ء داشت ء - اد انجس گون زحمت ایشی ء
 را ودی کرتہ اد تا دو و نیم سال ء شیر ورائینگ ء زحمت
 کرتہ "

حضرت ابوہریرہؓ گوشت کہ یک مردم ء بنما کریم ء خدمت ء

تاغمان دوزے رُسے ترا نامی کھور بنان
 بیوتان بیورغ گوں وٹی ٹھونڈ پھاغ رشتان
 دار وٹی میکان داں منی میر علی رساں
 زحمی دعوائے داغیش گوں جریں درمنان
 ہیبت صد لاشاری مادانہ مس جانہ راہ و گراں
 یازده گیست میر عال دانیں پہ بگ و رہاں
 پرشتغف ڈولی ہر دوراجانی نیامغا
 سال و ششماہی مٹولخ دہلاں دا طغان
 بگ گردینو چاکر و پہنازی کھٹاں
 لانیچہ رنداں پہ مڑائی او جھیسڑاں
 ما وٹی بگ و نیلوں گوں میراں پوتران
 چاکر سازشی ات شکلیں کھارانی کھنوخ
 پھلنت ٹیک و بے خبر ہراں و کھٹاں
 بگ ہراں انت کہ کینغی حونی آن بھرٹاں
 ترہ پتی بچھاں گوں منی براتاں جواں تراں

مناقبت روشے پہ منی کا ہوئے رواں
 آں مزین پیش اپں لیٹروگوں جت ء کوئل اپں
 بشکتی ناڑی پہ انام سیوی ء سیک
 اسے تھی زخم کھنور او سوزہ پھیرنیں
 ہے شیر ء گان بلوچانی قول ء موکھن دیردھیانی او سنگ
 دوستی ء روایتاں روزما کھنت۔

سختی نوذبندغ

سختی نوذبندغ ذات ء لارشاری اسے نوذبندغ
 ۲ پھت ء نام عبدالرش لشاری او مات ء نام بانک مذی اش۔
 بانک مذی میرچاکر رند ء گبار اش او نوذبندغ میرچاکر
 گبار زاتیک اش۔ بہاری او بھڑ مہدائی ء شا سوا نوذبندغ
 مزین تاپیں سختی اسے اش۔ ہرانکہ آہیارانہ زر زوال " کھنت
 کہ یک دھکے ء میرچاکر ء وٹی گبار بانک مذی پہ
 گندغا لوشاینتہ کھڑے روش ء رندسختی وٹی مات ء برغ ء
 پہ آگہ۔ میرچاکر ء خیال کھنتہ کہ نوذبندغ بے سُدھ و

سائیں سخی اے، نواں روشے دستاں تنگ بیٹ۔ آہیادیک
 ہرجین و کلدار و شہ پھر کھشہ داشہ۔ نوز بندغ لاطمانیں مری
 ات۔ آہیا ہرجین و ہرروئیں پلو، جہلی و شامنگ کھشت
 اودگار رشاناں آکھنت۔ نیں کہ گندادان و وئی نوز و سریشہ
 تہ ہرجین ہوگ ات راہ و من کہ سردماں زر دینخت اد
 پھول گول بیٹہ کہ اے کھشی زر تکھنت تہ معلوم بیٹہ کہ
 ہے نوز بندغ سخی و کھارت۔ ہواں روش و شہ آہیا
 نام "زر زوال" مشہور بیٹہ۔ سخی نوز بندغ و یک شہ
 کھڑے گال چھوش ات۔

گوں ماسخی آن میرود ات

گوں مانجیلاں جھیرد ات

جھیرت و ہنجوش و گھشت

سنہ و کریر و ریزدینت

مال و نوز بندغ و

پھل و نہ زے پہ موسم و

قولیں مناں چھو عومرا

چھو عومری قول این مناں

مس بشکفء بند ء نواں

بند بیغی مڑوے نیاں

ہر چھی کہ کھے اثر تادرا

سد گنج ء بے عیبویں درا

زیراں چ راستیں چنہوا

بڑاں اوو کاٹچ ء سرا

بہر ء کھناں گوں حاصرا

نیلان پچی مس پھذا

سخی نوز بندغ پھٹ ء پلوا ژا تہ لاشاری ء اٹ

لیکن مات پلوا ژا رنداں گوں حون شرح اٹ - مکھیں ماشد

آہنی ء را لولی دالغنت کہ ڈکھیا میں دختہ ء میر چاکر

صزور پکڑے - کھار سومانی گوہر جتنی کہ باز مال و بگی بانکے

اٹ ، پیشتر میر گوہرام لاشاری ء ہاڈ اٹ - شموذا زہر گپتو

میر چاکر رند ء باؤٹ بیشہ - میر چاکر ء آہنیا چاچڑ نامیں
 ہندے ء کہ امین این کہ جاگے ات - نذنا پہ گوشہ گوہر
 شتو ہموذا نشہ - کھردے روش ء رند میر چاکر پہ سیل
 و شکار ء ہواں پتوا شتہ تر بیگاہ دخت ء آہنیا دیشہ
 کہ ڈاچی رنزاں ہھیدا نایت او آہنیا گوزاں زا شیرا
 زاناں سرا رشغایت - ہمیشی ء زا ظاہرات ڈاچیاں ہرکانت
 چاکر ء گوہر ء زا پھول کشہ کہ ڈاچی آن ہر پھکو انت - گوہر
 لک راگو آنگو کھنفا پہ گوشہ کہ ہراں رستے مازکہ او
 ہواہنی سوب بازیں ہر مرتعنت لکین جتیں چھورو ء نیم
 کپتہ او آہنیا راستیں حال داشہ کہ لاشاری آن ناحقا ڈاچی
 آن ہر کشتعنت ہواکہ ڈاچی برات چاگر ء باؤٹ ء ہراں
 جلیغ میر چاکر او رندانی مزین سوکتاں ء ات - رنداں دیوان
 کشہ - یگشتر ء جہال ات کہ لاشاری اش زا ہیر گرنی - یوسن
 رند ء صلاح داشہ کہ گوہر ء ہراں مسل طرخ ہر دویں راجاں
 گار کھنت - مرخ ء بزل ء مادزاں یار ہرناں گردن کھاروں

اد مال ۽ چٹی ۽ گردن اکین چچی ۽ گنوخ نشیں مرڈاں
 بورغ ۽ ہے صلاح ۽ را آہنی ۽ لغوری خیال کھنہ
 او آہنیا را شغان جتغنت کہ جنگ ۽ دختاں ما بورغ ۽
 را میدان ۽ ترا ہمکر دیرداروں کہ آہنیا دا تھیر رست
 محنت پھمیکہ آہنیا را دئی ساہ باز دوست، انت شغان
 ترا - زہر گپتو بورغ ماذن ۽ زوار بیشو جنگ ۽ چہ
 تیار بیشو رند لاشار ۽ پھوزنی ۽ درہ ۽ من یک دہی
 گوں دیم ۽ دیم بینغنت لاشان آا پیشترانی ۽ گھٹہ پکتہ
 لاشار درہ ۽ برزی پلوا یا سنت او رند جہی پلوا - دو دین
 لشکر دیم ۽ دیم بینغنت - لاشاریاں سوت کھٹہ زندانی
 نامی این بہادر او کو اندار ہے جنگ ۽ مٹغنت - چاکر ۽ جندہ
 دے پھی بیشو پکتہ رسخنی نوز ہندغ ۽ آہنی سرا لغاہ پکتہ
 چاکر زٹھتو دئی ماذن ۽ زوار کھنی او جنگ ۽ میدان ۽
 ژا کشتو دا بھڑتی او ہے ڈولا دئی مات ۽ لولی ۽ حور
 پالشی کہ رشتے چاکر ۽ پکرے - میر گواہرام ہے حال ۽ سخی

بینہ : آنہیا نوز بندغ ع را شفاں جہشتہ کہ تھہ لاشار ع
 گوں دروہ کشتو ، چاکر میدان ع ژا درکشہ پھچیکہ تھو ادھی
 پھت ع ہکو چاکر ع ژا برات گنتت ۔ نوز بندغ ع ولدی
 داہ کہ چاکر چھڑیں رندانی مسترین بلکہ کلین بوچانی نگ ع
 واہہ انت ۔ میر چاکر ع لاشاری آنی جنین بیود اد گئی عیوصناہ
 داٹو ترکانی قیند ع ژا چھوڑا مینتنت ۔ مروشی شوا چاکر ع را
 بوچے مہدا رندے خیال کنت ؛ دہی مناں دنی کہیں ماشہ
 لول دے گیر انت کہ ڈکھیا ئیں روشے چاکر ع پکرے ۔ س
 دنی مات ہر گوشنن پالہ ۔ بے شیریک کاہریں دراثرین شیرے
 لکن بوچانی زیند ع بازیں پہنازاں روژا کنت ہوانکہ مے ہے
 شیر ع جہلا نوشتہ کھنغاڈوں ۔

ویلہ زمانہ جوان ع شنت

مرد گہترین کل مان ع شنت

گوں صاحبواں ام تراں ع شنت

جنت این جن ع سامارٹہ

بز مال دہگئی بانکے
 ۴۱ ۷ ۸ ہیری گوہر انت
 گوہرام بھروش مت این
 شاگو دکیل آن چاکرتے
 گوشتہ امیری جا کر ع
 وٹ ہ ہیری گوہر ع
 گوہر تھہ بھاریز سے وا
 گوہرام نہ انت خانوادہ لے
 لڈٹ شٹوذا گوہرا
 شیرہ چھردکی بنواں
 نشہ شٹو مس چاچہرا
 سومان د بند ع گردن د
 رامیں گوہ پنجاہ پھل گڈ
 توڈا اردمیں کشتغاں
 رشیف پیراں پکناساں

ونگ چھو ملکاں واڑ تنغاں
 روشے کہ میری چاکرا
 آتکہ من بکائی ترڑ
 ڈاچی سہاگیں درنرغاں
 شیر پ کھڑی آن شترغاں
 گوشتہ امیری چاکر
 وٹ پ مہیری گوہر
 ڈاچی پ چھے . درنرغاں
 شیر پ کھڑی آن شترغاں
 گوشتہ مہیر گوہر
 ہراں گور آتکہ رستے
 توڈا منی بورینتغاں
 ڈاچی ہوانکہ درنرغاں
 گوشتہ امیری چاکر
 اے سٹ پھٹی جہہ بیغٹ

اے رستری بندے نہ انت
 بہاں گور آتکہ رہزنی
 یا رنداں کھشہ رت جبرکتے
 رند او ہنو لوٹھاننتہ
 سوران عء بند عء گرہدن عء
 داں ہپت شف عء گھوبی جہشہ
 گوشہ امیری بیورغ عء
 ما پ ہہیری ہرگل عء
 مرشی نہ جہنوں لشکر عء
 دُزان عء کھاروں گیتغا
 آل گیتغ و دست بستغا
 چنڈھی بٹاک ریتغاں
 بہان و گوزاں بستکغاں
 چھوشیں طلاقتش کشتغاں
 نامش جنائی گیتغاں

دتھی دزان ء کھارے گپتغا
 آن گپتغ و دست بستغا
 داغ انت پہ مری چاکر ء
 زہر کھشہ میر بیورغ ء
 ڈیل مخلصاں پہراٹھی
 بور بخسلاں سینکھارٹی
 تیغ زرہری این کھشہ کھشہ
 دتہ بیشہ پھوڑانی سرا
 بیاتہ نی گھٹ ء گردن
 توپاں دمامہ سستغاں
 میران و بیورغ کپتغاں
 مہراب دبور کونڈ گردین
 جینڈ و عالی سک سریں
 چاکر پڑا بہ منتغش
 نیں گوں سریں آن پرغ اش

نین گوں پھدی آں گرتن اٹ
 زحم کشفو ارشاد تن اٹ
 دیتہ سخن نوز بندغ اء
 زمار اء کھنٹی پھل اء سرا
 پھل پہ خدائی لیکھوا
 کش اء مروشی چاکر اء
 ژہ جنگ اء نوشین ساعت اء
 یک چابک اء پھل جتھی
 بال گپتہ پھل چھو کھنوا
 پہ گٹ دگرٹینو خسیں گراں
 چاکر ژہ کوش اء درشتہ
 گوہرام گھشی استیز غیب
 تھہ بلیروے گہار زاتک اء
 تھہ مارندے کہ لاشار اء نوے
 چاکر کھیا طملا کھشیں

دیشیں تہ مول ترر کھیشیں
 سرچھو کھرب ء گڈئیں
 سیوی پے مشت ء بھٹئیں
 تھہ گوں سوشیں ڈڈوا
 ڈومبی او سینگھارت دنا
 کپنت برات اڑ چاکر ء
 گیشتر تھی پھیریں پھت ء
 پھل ء دوہیں بند ء سنت
 ولی شرادانی پھرات
 سنجی کوانانی شمعنت
 گوشتہ سنجی نوز بندغ ء
 رندے نیاں لاشار ء ثاں
 اش رندڑی ء بیشخان
 لولی مذی ء داتغناں
 پٹانی شاعین گوانزخ ء

ردشے تھہ پکر چاکر ء
 من جنگ ء نوشیس ساعت ء
 منی دلی سرادانی آنت انت
 سچی کوانوانی لپشس انت
 آل روش جھرا گیر ء بیڑٹ
 من ڈیوارغ ء رتج ء سرا
 نگلی او بیوو یخ . زینس
 ترکان پہ مٹھی بستخان
 پیت صد بہاں زیں بستغین
 گوں پھانڈو پھونڈیں لیرہواں
 داشت امیر چاکر ء
 لاشار ء لخبانی بیا
 تھہ دانی دن ء ریز ء دے
 میر چاکر ء نام ء گے

ہے شیر ء گال بلوچانی ننگ دوستی ، حیا و غیرت

بھڑ او بھڑ مڑدالی پیش دارنت - نوز بندغ ۽ ہے شیرام
 ڈرامہ ۽ کلیں سپت موجودات - میر چاکر ۽ کڑدار اغز
 باڈٹ ۽ خیالداری ۽ نشان دات - تہ گوہر او بیورن ۽
 کڑار سہالی دیر دھیانی او جیو دوستی ۽ ظاہر کھننت - رندان
 ہے حالہ ۽ سرا صلاح و سوچ کہ لاشار ۽ گوں جنگ
 کھننت جیٹ یا نہ او دراہیں ہپت روش ۽ داں ہے
 مکہ سرا صلاح و تران استمان زیند ۽ مس سوچ و
 فکر ۽ ضرورت و گزر ۽ پیش داریٹ - سخی نوز بندغ
 ۽ کڑدار قبائلی فکر ۽ ترا برٹو بلند تری سوچ و زانت ۽
 دگ ۽ ڈیٹ - پھذا کڑدارانی دف زدانی ٹوک توار ڈرامہ
 سرجمیں رنگ و گونات ۽ پدھر کھننت - سخی نوز بندغ
 ہے ڈڑیں گال ٹہنٹیں جڑٹنیں ڈرامہ ۽ کھار ۽ دات کھننت
 ہے زنگیں ڈرامہ ۽ کہ آں بلوچ استمان ۽ راجی زندہ
 بازی زورٹنایں پہناڈال پیش دات -
 چاکری عہد ۽ دہی دے چندہی مزن نایں شاعر

پیدا کشتت چھو کہ بیورغ، جاڑو شہ مرید، رامیں، ریکان پٹا
 قریل جت، اسحاق، شہداد، مہناز، بکرہ، لانگو، بنگو وغیرہ
 یکن ہے کلین شاہرانی پچار دراز بنیت ہوانکہ ماکھڑ دے
 ہمیرنگین شاہرانی پیرایا دول کہ ہوانہانی شاہری ۽ وٹی اکیس
 او نمیرانیں رنگ و گونانے۔

بیورغ

انگریں بیورغ میر باہر خان ۽ بنگویں پنج اٹ۔
 میر چاکر ۽ جذمانیں باٹ۔ میر شہداد ۽ گہار، باہر خان ۽
 را داٹھی اٹ۔ ہے ڈولا بیورغ میر شہیک ۽ نواسغ او
 میر چاکر ۽ گہار زاتک اٹ۔ بیورغ میر چاکرے دیری
 ناخوزاتک ۽ دے است اٹ۔ بیورغ ۽ نیوی ۽ مس
 میر چاکر ۽ تلے ۽ ژا، روش آسانی پلوا پھروٹ اکیس کلانہ
 بستت ہے قلات ۽ کبئیں نشان یک ٹیڑھ ۽ صوت
 ۽ مس دان استنت پرین پھر وئیں درب سراتکفت۔
 بیورغ یک مزن نامیں زحم جن او دیہ گندیں دوس

ات - ہواں روشاں کہ رندجیر ۽ خدا جنگ ۽ پھولاناں مارو غایہ
 ننت - قدیم شاہری مارا ڈسیت کہ بیورغ ہرو بھرو جنگ
 د مڑایا پہ ہمکہ ہونسی نیت - گوہر ۽ ہرانی سرا کہ رند مڑغا پہ
 تیار بیشخت تہ بیورغ او یک یکھی ۽ جنگ ۽ خلاف ات -
 جنگ نختغ ۽ سوب لغوری نیت بلکہ آہنی خیال ات کہ
 ہے حالور ۽ گیشغ ۽ پہ جنگ ۽ ترا ، سوا دہمی دگ
 دے استنت ، لیکن نیں کہ آل گیشتر ۽ صلاح ۽ دیمبا بیوس
 بیہ تہ دت جنگ ۽ سورغان بیٹو رالی بیہ۔

ہمیرنگ ۽ آل گراں ناز زڑنھو آختہ - تہ آل قندار ۽
 ارغون حاکنان زور ۽ سئی ات ہوانکہ شتو میر گواہرام ۽
 باؤت بیہ - شاں پلوا ارغون ۽ پھوزد سیاہ آگفت او اے
 نیمغا رندلاشار ۽ لشک تہ آتکہ بیورغادیشہ کہ ارغون ۽ گرانیں
 پھوٹانی دیما ، رندلاشار ۽ قوت کم انت تہ آہنیا خیال کھتہ
 کہ معنی غلطی ۽ سوب ۽ دراہیں قوم پھچھ گارو بیران بی، آل
 شف ۽ تہار ۽ ایلازم زڑنھو رالی بیہ او ارغون

بادشاہ ۽ پہرو دار کشتو آہنی تنبو ۽ پمپہ - ارعون حاکم
 دماو ۽ زامانہ کشتو ، وٹی زحم آہنی دست ۽ داتہ او
 گوشتی کہ اصل گنہگار مناں مس تھی دیا حاضران - ہر نزل
 کہ تھی دل لوشی منی جدا ہواں سزا دے - حاکم آہنی ۽
 بہادری او بھڑ مردانی دیشو جیران بیشہ او آہنیارا وٹی زامانی ۽
 شرف داتی - بیورغ ۽ وٹی دانانی او ہمت ۽ گول مرزبان
 کشت و کوش ۽ روداشہ -

بیورغ یک دطن دوست او قوم دوزداہیں شاہرے ات
 چھو کہ گھشی -

بروں ہموذا کہ ڈیہہ بلوچی ایں

دلیں سیوی اول مس دل ۽ دیتیں

بلوچستان ۽ نام سماین کہ سری کھیا ایر کھشہ - لیکن بیورغ سری

شاہرانت کہ آہنیا بلوچانی ڈیہہ ۽ را ، بلوچستان ۽ نام ۽

گول یات کھشہ چھو کہ گھشی -

میر بلوچستان ۽ کیس کوہ ات

لاطاعی، مزن مری اودش باوری بیورغ ۽ گپتارانی ایوکائیں رنگ
 انت - بیورغ ۽ شیرانی گال اعزیک نیمغے ۽ آہنی ۽ مزن
 مری ۽ نشان دینت تہ دہمی نیمغا آہنی ۽ لاطاعی ۽ نشان
 دینت چھو کہ گھشی۔

مرد بلوچی این داں منی کھونڈیں
 چاکر ۽ ساڑتیں سامنی پھاغ انت

یا

مس نیاں شاں ٹیکال شذی این آں
 کہ کارچ ۽ کشت دگرد ۽ بنت میشاں
 ہامغ ۽ میشی دمبغاں لوڑھاں
 مس کوٹغ ۽ سیوی ۽ طلوا داراں
 بیورغ گوہرام ۽ گور باؤٹ بیغا پہ روٹ لیکن آہنی لاطاعی ۽
 اے حال انت۔
 گوہرام ۽ راگھشی۔

آتغاں مس کہ تھہ من ۽ دارے

گونء توں ادار بادشاہانی

ارغ نہ دارے دے نیں طمع گیراں

بیورغ بلوچی ء سری شاہرا انت کہ آہنی گالاں دث باوری ء

پیرا موجود انت چھو کہ گھشی !-

رند نہ کھنزننت را موثرعی پھینزاں

چھوروی مچند کھنزنغ مناں عیوانت

مخیسر منی موثرتیں جاہہ ء چھیارانٹ

چھیاراں تہ چھتریں لیٹوی بارانت

دوازده تہ دل ترک دیتغین انت

بے ہواں مژد کہ وادہ ء بیاری

وٹھی مچہر بیٹی حادانی

گڈوا میں حدو آتکناں بیت آں

یا

بلاں تہ سٹرداروں مویش راضی

آں بناتاں و دادناں بند کھنت

دالتغین گوخاں اول مذات دینی

بارغین بدران ء مرہ بشکائی

رند نویٹ لاشارے برائیں

سندھ لونی ہندوستان ولایت این

بیورغ سخی اونگ دوستیں بلوچے اش - بلوچی لاف ء سخی ء

رانگر گھشت - سخاوت ء سوب ننگر ء لوز بیورغ ء

نام ء یک بہرے - ہوانگہ ننگر ء لوز ادار کھنغاٹرا بغیر

بیورغ ء نام گھٹے کہ ناپیلو انت -

درغ چھرغ ، پنڈائیٹخ ، دٹخ گرغ ، سخاوت اوزیندے

لذتان واس گرغ دے بیورغ ء شاہری ء اکھیائیں او

نویکلایں پہناڈے بیورغ پھیرہ ء وخت ء وٹی ورنائی حدیشانی

پیرایا ایرنگ ء دات -

دوڈ کہ مئے باری اش حدیشانی

نیم شفاں کیں پھازرد ء داشت

جیمہ ای بانگ ء کشاں باغہ

داس او ژاپان داری دت گپتابل
 گل ۽ شہنگین چیرڈال پر دشتاں
 بتاوں پہ بورانی بہا گپتاں
 گراں بہا بیٹاڑہ مین این مڑاں
 ملل و خاصا او دو تاٹیاں
 ہپتغ ۽ شنگینتاں مس و جاں ۽
 داتاں ما چھر و خین شہ غازیاں

بیورغ ۽ گپتار عہدی ، سماجی زیند ۽ دے درشاں کھنت۔
 بیورغ ۽ گالاں مس بازیں بہناں مین آئی پچار کھیٹ ۔
 الیشی مطلو ہمیش انت کہ ہواں ۽ مین قوم ۽ مڑماں بیورغ
 کنارو واپار کھٹ ۔ ہواں روشاں ہنگین جاناں وٹی چیرڈال
 راگل جنت ۔ ماہیں جاناں وٹیں دت ۽ سہر کھنفا پہ یک
 قسبیں پن ۽ وارٹھ ۔ کھے سجااں کہ ہواں پن پان ات۔
 یا دہمی چھی اے ات ۔ ہواں روشاں مڑدانی جان ۽ کھنفا پہ
 خاصا او ملل دے موجود ۽ شنت ۔

بیورخ و گالان من ، قوم ، وطن ، دیس ، بلوچ او بلوچی و
 پچار بازی ہندا کنڈنا کھیٹ ۔ بیورخ و ژا ، ہواں باری و
 بیج شاہر و گالان من ہمیرنگیں پچار نیستیں ۔ ہوانکہ بیورخ و
 را اغز پٹی باری و قومی شاہر گھنٹے جیٹ تہ ہے منہیں
 حدے و داں درست انت ۔ پراں باری و کہ قومیت یا
 وطنیت و پچ جن و لا پخ نیستہ ، بیورخ و گالان من وطن
 دوستی یا قوم دوزدہی و سرحال آہنی سر و سوچ و فکر و
 بندی و درشان کھنت ۔

بیورخ و شاہری و من مہین و ڈولا بازی رنگ و گران
 انت ۔ آہنی و شیراں ژا ، گراں ناز ، لال مندو ، سیال گھسو او
 درنان مشہور شیر انت ۔ ہر شیر وٹ ہندا یک گراں بہائیں
 گھنٹے ۔ ہے شیراں ژا ما ، لال مندو و کھردے گال جہل و
 پیش دار فاؤں ۔ ہے گال بیورخ و نرم و نازک او بڑو بندی
 خالان درشان کھنت ۔

چاکری خدمت و من و سیاہا

پیویں ششماہی مٹاں فطے
 دات این پہ پہلج ۽ برو داراں
 ینں دوست منی کہ دہش کھناں زرد۽
 ینں نہ کھنت کہ خاطر ا پھلاں
 مار ۽ مس نیام گبولغ ۽ داشتی ۽
 فربز ترا نوز لاغریں شینکاں
 ترا شکارانی پلوا کھا تکان
 ہی او ہی آن کہ منٹہ دوست ۽
 منٹہ دوست ۽ کہیں مات ۽
 بیگی موکل انت تو دتیغاں
 گور سذو ۽ او گور غین گکل ۽
 صور کھن اوروح کہ ایر براں روش ۽
 روش ترا زردیں دلیغریں جہل بی
 لال سذو سک و میڈواں مینی
 پروتی بریخ و پرمنی ریشاں

من کرکناں سالوخی اروکلی ۽

گورسزو ۽ او بارغین کُلی ۽

بیورغ ۽ شیراں من دہمی خوبی آن نژا سوا، ڈرامہ ۽ کلیں سپت
 موجود انت۔ چھو کہ قصو، جدا جدائیں کردار، کردارانی دف
 زوانی بحث واڈ او قصو ۽ انجام، زوان و بیان ۽ زور و جوش
 وغیرہ۔ بیورغ ۽ گراں ناز ۽ شیرتہ بے مثالیں ڈرامہ
 ہے قصو ڈرامہ ۽ رنگ ۽ من ریڈیو او ٹی۔ دی ۽ دے
 پیش وار ۽ جیشہ۔

شہ مرید | شہ مرید شہ خواک ۽ پنچھ ات۔ شہ بلوچی
 عکس بزرگ پھقیر یا کلادار ۽ را گھنت۔ شہ مرید بلوچانی
 پھقیرین لوغولی ۽ مڑے ات۔ بلوچ شہیاں را باز عزت
 و ثمن ۽ دینت پھچیکہ شہ بے آزارا و نیخیں مردم
 انت۔ شہ مرید، حانی سرا عاشق ات او آہنی عشق ۽ گونخ
 دیشہ۔ حانی او شہ مرید عشق ۽ پیرایا بازیں مردمان افسانہ

یا ڈرامہ ۽ رنگ داٹہ - او پیرائے افسانوی بہرے را، تاریخ
 یا حقیقت ۽ رنگ و گونان دینے کوشش کھتہ کے مگوشہ
 کہ میر چاکر ادشہ مرید ۽ وٹی منگدی یک دہمی ۽ گون
 بن ہے قصو ۽ ایرنگ ۽ وے بیان کھنت کہ پیر چاکر
 شہ مرید شکارا ژا کہ گر تھغت تہ یک ہلکے ۽ آخو آف
 دھتیش - ہواں ملک ۽ مں چاکر ۽ منگدی او شہ مرید ۽ منگدی
 (حالی) پیشتر موجود ۽ شنت - سیر ۽ ژا پیشتر نشتنیں جگ
 وٹی دن ۽ دیم ۽ زونت - ہواکہ انے دونان صلاح کھشو، چاکر
 منگدی ۽ شہ مرید ۽ را آن ۽ کدج پھر کک مان کھشو داٹہ
 بیورغا قدح یک سامی ۽ تنگشو کپتہ لیکن چاکر ۽ کک پھوکشو
 آن داٹہ - شہ مرید ۽ را آن مان سکنت لیکن چاکر
 ۽ را پوج نویثہ - ہمیشی ژا چاکر ۽ را حالی ۽ سہراتی پنہ
 آکہ او آہنی ۽ مرید ۽ گون وٹی منگدی بدل کھتہ لیکن یک
 پیرائے گھشی کہ چاکر ۽ دروہ کھشو آہنیا ژا جانی پھلشہ
 دروہ ایرنگ ۽ کہ شہ مرید ۽ توں کھتغت کہ صحوا

سرا، ہر سوال پر اذمن ہر سوالے کھنت من آنبارا خالی
 زگرہ دیناں - ہاکر و ڈومب دیم دیائینتو - مان لوٹھہ او
 شہ مرید و لاچار بیٹو حال آہناں را دانہ او چنڈا ہاکر مہ
 ڈومباں ترا پھلٹو مانی سیر کھشہ۔

جے ہر دہیں قصو دت گھراہیں آسانہ انت چھیکہ بھوپانی
 لاف و پزیر دخت مہ منگدی آنی بڈل کھنٹے دور و دستور
 نیش او چنڈا سیر و شاہیش و بھوجی دور و دستور و دور
 مڑداں را پزیر حق نیستس کہ آن دنی منگدی آن بڈل کھنت
 یا کہ و با شکنت۔ البت مڑداں را پھر دیا یلہ دینے
 حق مزور است انت۔ میر ہاکر و مانی و را پسند کھنٹے ہیرا
 بنیاد سے ظاہر یا نلفظ انت۔ اگر ہاکر دتہ مرہ یک ہونہ
 و شکار و شغفت تہ گدا سے ہر دہینانی منگدی چھنو یک
 اورغ و یہ بند بیغفت۔ چنڈا اگر ہاکر و اے سائیش
 کہ آن بھو کھ درغ ہے فائدہ انت۔ تہ گدا آہنیا گک
 دست و لوگوں و کھٹو بھے آن نوازتہ۔ بھیکہ آن لاف و

کمانی فائدہ آہنیا را ہواں وخت ء معلوم بیشہ چھو کہ مزین
 پہلے ء رندش مرید ء را آن ء گپتہ۔
 دراصل ہے پیرا کل دث گھڑیں افسانہ ء معلوم بنت۔ ہواں
 دختانی حالتاں گندے تہ ہمیزنگیں افسانہ آنی سوب دے معلوم
 بیٹ۔ رندو لاشار ء یک دہی ء گوں پھوشاں دزمنی ادبگ
 و مرٹاٹ اٹ۔ جنگ ء نوشیں اڑ سوب کھنوخ اد پرورش دروخ
 ہڑ دویمانی، کڑدار ء سرا کھفت۔ پرورش دروخ تہ فٹ
 کھنوخ ء را پچبر پسند کھٹ نختن لیکن سوب کھنوخ دے
 پرورش وار ء رانا پسند کھنت کہ لانا اغدے وختے وٹی پرگرن
 کوشش ء کھنت۔ رندو لاشار کہ زحم ء جنگ ء ترا کپتغت
 تہ کست و کینغ ء شروع بیشہ رنداں لاشار ء را اد
 لاشاریاں رنداں ء را سوک او بے شرن کھنے جہد شروع
 کھتہ۔ ہے دث گھڑیاہیں قصویا افسانہ ہے زہر و کست ء پیدائش
 انت۔ اصلیں حالور ایش انت چھو کہ یک براہندغ جیاں ات کہ
 حانی میرچاکر ء حق نیگامی لوغی اٹ۔ ہواں روشاں نیش

بلکہ چھڑوئیں حشرات - بلوچیں جن آن ء شنت ، دار ء
 شنت او گوں دث جیڈی امراں پھاز درازی ء پ
 را در کپنت - شہ مرید ایک روشے عالی گوں دزگباراں درادیشہ
 او گوں گندغا گنوخ بیٹہ - گنوخ بینا گوں آہیا بروہوناں ریم
 کھشہ او کوہ و میداناں ماں ، عالی عالی کھناں پھراں ماں
 شنت - ہرانی چھرد گور ء سوہ ء آہیارا مڑم " ہرانی
 مرید " گھنت - نیں ایٹا ہے سوال پیدا بیٹ کہ میر چاکر
 شہ مرید ہمشوں زیندغ اشہ - چھو کہ پیشرا کھشہ جیشہ
 شہ مرید یک گنوخ او دیونفے اش - ناسریہاں او گنوخانی سرائیں
 قانون بلیش او نیں راجی دود و دستور - نکل مست ء سہلیں شاٹے
 دیا ات - مست ، سمونامی سیر کھتغیں زامے سرا کھتغیں زلے
 سرا گنوخ بیٹہ او ظاہر ظہور ریلای ء دث شیردگالاں من
 سوہ نام گیتی لکین آہنی گنوخ او مستی سوہ ء آہیارا
 کت ء دست نہ لایمٹہ پھیکہ ہمیرنگیں بے سدھ این مڑم
 قانون و رواج ء حد اثارا درانت - بہر حال شہ مرید ء

المستی اد گنوخنی ء بلوچی شاہری ء را، گراں بہائیں گنجے بشکنہ
 عشیقہ شاہری لاف ء شہ مرید ء بے مٹ و بے دروہیں
 کلام ء رجبہ حد باز بڑز و بلند انت۔ شہ مرید و دیں گال
 گوئیہ کیں تھیروانی ڈولا دل ء من ایر نذنت۔
 شہ مرید چاکرتی عہد ء کلاشا مستریں رومانی شاہرانت۔
 شہ مرید ء گالان من گیشترہ ہجبر ء زمہیرانی اد وئی المستی اد
 گنوخنی ء پیرا نیت چھو کہ گفشی :-

عشق ء تھی دیوانغاں - دیوانغ دیر وانغاں
 ماراں گوں دستاں ء گراں - سیاہ ماراں دست ء چابکاں
 حانونی رازیں گردخ - من تاہنی نوزاں جنوخ
 لمہیں عنانی دیر کھنوخ حانی حقرا شاہ ء سرات
 اثرامسری ء جھنڈ محن مار ء گوں نیم چھامر گند
 دل کوتلی چھی اے نہ این ہر پہ بہا گبتہ نئے
 مرید ء گالان من ڈرامہ ء رنگ و گوناف موجودات۔
 شہ مرید کہ آہنیاژا کلا ء کھنت کہ اثرامسری ء جھنڈنماں

رہ حالی جواد عہ دات -

دانگو منال تہی خوابش ات - شہ منی عوزہ و نخت شہرید
آنہیا جواد عہ دات کہ -

حالی منال مہتیراں مہن - شلّ اسی نہاں مس دوہڑا
ساہ اول ہے رنگ نہ رت - موڑیں دل عہ نین اسے رہنا
زیر تھ وٹی جوڑو جعہ - براخ و دو گوشیں خنجر عہ
بتی مرید عہ مس کش عہ - ہر دوں کشاں پار عہ گذیت
حون پہ ہلکاں ایرر شیت - پاختن کھن سار عہ پلوا
گوں حنی جڑیں موڑ دانغاں

شہ مرید بالی مرکاں قاشد کھنت و وٹی محبوب پلوا دیم
دات کہ -

کہنی کھنت دُر لا یکیں در لاک و زر بازریں
مہر چھم اد شیشار گڑدیں برد بمبور عہ لوغ بی عہ
چینکاں چھن عہ مروا ذراں

کھنت عہ را وٹی دست نشاناں ڈسیت کہ نواں مرگ

مہلیت او دہمی کے ءِ گور۔ بردش۔

آں جن کہ کھندی گوں جہاں درنزی ہا پچیں چہیٹرواں

اے دے دوست ءِ نشان بیاس ترانشکاں دیاں

دوست اثرکھاں نازک تری نازک تر دگراں مہزویں

شہ مرید کھٹی ءِ عشق ءِ مرض ءِ را دو آہستیں۔

مں کہ گنوخ باں درواں ملاگوں ہنگیں کاغذیاں

مرضاں حکیم دراہ ءِ کھتاں ٹھپاں طولو درماں کھتاں

عشق ءِ گنوخ دراہ ءِ نواں (مں) دواہ بیغنی ءِ نیٹ

ٹغاں عشق ءِ مرض البت یک علاجے او ہواں ایش انت۔

دانکو کہ دوست دست ءِ مرگیت

داں گورغے کھلے ءِ مہ ہارت

دنی کاغذیں رکھاں مذاش

دست ءِ سرے شیرا مذاش

شہ مرید کہ گنوخ بیٹہ تہ پھقیراں گوں سنگت بیٹو، ڈہیاں

چہرے او چنڈھی دھکاں جج ءِ زیارت دے کھٹی۔ مزین مدتے

رند نہ گردھتوسوی آختہ رندی ورنہ نشان ء پھنغا پہ شنت ۔
 پھتے کہیں شکاری ء اش ۔ آکو پہ سواد ء ادشتانہ ۔
 یکے ء صلاح جھتہ ، پھتیر بیاتھ دے نشان ء جن پھتیر
 کہیں شوق یانہ بیشہ ۔ ایشی ء ساندی ء بہت نہر جھتنت
 ار کہیں تھیر نشان ء مان آتھتنت ۔ رنداں کیں کھتہ کہ ہے مرد
 ضرور شہ مرید انت ۔ حالی پہ شہ ء پجبارغہ آنکہ اکہن نہیں مرید
 حالی ء گیغانیث ۔ شہ ء حالی اشو رائی بیشہ ۔ دمیراگیگے
 ژا یک ہرے ء زوار بیشہ ۔ یک جت ء گوانک جھتہ
 کہ وارہ ہے ہرے ۔ شہ ء گوشتہ ہرے نین آ ہرے
 ہواں روش ء ژا پھذا شہ کس ء نیثہ ۔ مردمانی خیال
 انت کہ شہ مرید نمیران انت ۔ آں دانی دے بردپاں ،
 دتی ہرا زوار چھراں ماروش اودانی دے دگ کار کھنویں
 مسانراں را ، راہ ء نشان داث ۔ بازیں پیرا ہے دے گھشتنت
 کہ شہ مرید ء حالی دے گوں دث ہر ء زوار کھشو بھرتہ ۔
 بلوچ استان ء مس شہ مرید یک مستریں شاہرے ء

ژا سوا، یک پھقیر و بزرگ و چشیت و دے مشہور انت۔

ریحان ریحان زندے چھڑدیں یک شیرے کمال آکھنت
 ریحان و کال مارا ڈسنت کہ پیڈی دختاں دے بلوچاں اڈوڑ
 کھنت اد آباڑ و سیوی و دہ و ژا لڈت حراسان و
 کھفتت۔ مستری مردمانی لڈاں گوں اوارسی و دہی ہک دے
 یہ سری و رانی ہینت۔ ریحان و حال رسنہ کہ چاکر حراسان
 و سبرنا انت اد آہنی مہلیج دے ہے لڈ و گوں
 روٹ۔ ریحان ہے پیرا اہنگ و دات کہ۔

حال مناں دوستیں مڑمان داتہ کہ چاکر و لڈی روٹ حراسان
 چاکر و روٹ دہارت منی دوست و ہارت منی زنیریہ ما مزیں لعل و
 ہارت دپے کوہ کوہ دکھنڈھاں رول کھے تھرا کوہ دکھنڈھاں پھولی

ریحان و گلہیں مہلیج کہ بولان و کھنڈھاں پھیاز منی پدھاں

جنت تہ ریحان ہوانہی سر حال و ایرنگ و بیان کھنت۔

آں منی شہبانی گلہیں گو دی

پھیاذغ ء بی گوں امسراں ٹہٹی

سرن ء گوں شارب ء پلوا بندی

ہیڈ شمنزنتی . مہسویں بریخاں

گیڈٹش گوں پالشت آل کنارٹیخاں

ریجان با کال عبندی لڈو بوڑ او پیڈی وختانی واجی زینڈو

رنگ و گوناناں پیش دارنت۔

قویل جت

قویل ہڈ ء جتے ات لیکن آہنی ء

راہے حاور سرا فخر انت۔ کہ آہیا جتی پیشغ نختہ۔ او

وٹارا تمنی مردے ساو تھنٹ و گھنٹی۔

من جت ء نیاں جت بیٹھاں مات ء پہ جتی سڑتھغاں

آداز گوں جتی شتہ لٹ ء نہ ڈرھوں تراشتتیں

چٹ ء نہ ڈرٹھوں کبیریں گوخوں نہ دشتوں زائغیں

بگوں نہ چھارینت گرٹھوئیں میس ویزی مڑوے نیاں

ریش و منی شمیری بروٹ مس پہ زوار روزینتھاں

گوں عطراں شہم دانفاس داپاروں گوں بوداں گمشدہ

بوران و جوانیں مڑماناں مگلی کسانیں کر گزراں

رندی مزان چہرین جنساں ساٹے امیریں جا کرے

جرڈونبھیانی ساعت و قول و را دنی بیلج و نہیر زینت چہرنت

جرڈو گردنت گوار - سربنت مناں دست و حیاں شفت ساعت

ان و بہنڑ و ڈنار۔

دوست و حیاں آینا گوں آں وئی کھڑزی و لوٹھائینیت

اد آہیارا وئی دل و حالان دات کہ مناں زینشیں دوست و

لونا سرکھن۔

بگ جت میں کھڑزی و بیار کشتوں اثر و لونا درا

چھیار چابک ادوں زہریں جھٹہ درینبت و نیشان و درشی

وارہ منی شہزاد غنیں پھیزو کھڑی آں شیرمدے

پر ترا شتغین لٹھاں مجن کچی منی وانساں بدار

ہلکاں کھڑا ہجو براں نیم دبا و عات و نیم مانعہ و

نیم پہ امیری مجلساں نیم پہ گنوخنی جا گنغاں

ہماری مطبوعات

نمبر شمار	نام کتاب	مصنف کا نام	قیمت
۱-	دُر کالہ اقبال	میر مٹھا خان مری	۱۵ / ۰۰
۲-	علا سر محمد اقبال	عنوت بخش صابر	۵ / ۰۰
۳-	بلوچی اردو بول چال	عزیز محمد بگٹی	۷ / ۰۰
۴-	پاکستان و جہد	عزیز محمد بگٹی	۳ / ۰۰
۵-	بلوچی قاعدہ	مولوی خیر محمد ندوی	۲ / ۰۰
۶-	بلوچی اول کتاب	مولوی خیر محمد ندوی	۳ / ۵۰
۷-	کچنکول	مولوی خیر محمد ندوی	۶ / ۰۰
۸-	صدف سد رنگ	عنوت بخش صابر	۱۵ / ۰۰
۹-	شپ و نزارہ	میر گلزار خان مری	۳ / ۰۰
۱۰-	سائنس و زناخت	میر گلزار خان مری	۲ / ۰۰
۱۱-	پاکیس نبی و زند	میر محمد خان مری	۲ / ۰۰
۱۲-	رسول و پیکیس زند	حاجی عبدالیقوم بلوچ	۴ / ۰۰
۱۳-	بلوچی اردو لغات	میر مٹھا خان مری	۱۳ / ۰۰
۱۴-	اردو بلوچی	میر صورت خان مری	
۱۵-	دیرین	عطا شاد - عین سلام	۳ / ۰۰
۱۶-	شپ چراگ	بشیر احمد بلوچ	۵ / ۰۰
۱۸-	نیلیس ندر	محمد بیگ بلوچ	۴ / ۰۰
۱۹-	کسب و ازم	الفت نسیم	۴ / ۰۰

بلوچ اکیڈمی، کوئٹہ